

Unitatea de învățare 1

TEORIA GENERALĂ A VENITURILOR FISCALE

1.1. Introducere

Fiscalitatea – așa cum este definită de Dicționarul Explicativ al Limbii Române – este sistemul de percepere al impozitelor și taxelor prin fisc, iar fiscul este instituția de stat care stabilește și încasează contribuțiile către stat și îi urmărește pe cei care nu și-au plătit aceste contribuții.

Politica fiscală, atribut al politicii de percepere și utilizare a resurselor necesare satisfacerii consumului public și furnizării de servicii publice se aplică prin intermediul unui instrument specific: fiscalitatea.

1.2. Obiectivele și competențele unității de învățare

Obiectivele unității de învățare:

- cunoașterea noțiunii de politică fiscală și presiune fiscală;
- definirea termenilor de contribuabil;
- cunoașterea elementelor comune și definiții ale veniturilor bugetare

Competențele unității de învățare:

- studenții vor putea să definească termeni precum venituri fiscale, venituri nefiscale, contribuabil, materie impozabilă, unitate de evaluare;
- studenții vor putea să diferențieze impozitele, taxele, contribuțiile
- studenții vor putea să descrie particularitățile și caracteristicile veniturilor fiscale;

Timpul alocat unității de învățare:

Pentru unitatea de învățare Teoria generală a veniturilor fiscale, timpul alocat este de 2 ore.

Conținutul unității de învățare

1 Concepte și termeni de reținut

Definiția fiscalității - sistemul de percepere a impozitelor și taxelor prin fisc.

Fiscul - instituția de stat care stabilește și încasează contribuțiile către stat și îi urmărește pe cei care nu și-au plătit aceste contribuții.

Presiunea fiscală reprezintă gradul de fiscalitate, adică proporțiile din venituri la care, în mod nevoit și obligatoriu, contribuabilii – persoane fizice și juridice – renunță în favoarea statului, sub forma impozitelor, taxelor și altor contribuții vărsându-le la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele locale, bugetele fondurilor speciale

Contribuabilul – subiectul impozabil

- persoana obligată direct, personal să suporte și să plătească un impozit, taxă sau alt venit public, către bugetul general consolidat.
- plătitorul de impozit - persoana obligată să efectueze calculul și plata impozitului, taxei sau altui venit public.
- de cele mai multe ori plătitorul impozitului se identifică cu subiectul impozabil.

Termenul de „contribuabil” este definit în legislația actuală prin art. 17, al. 2 din Codul de Procedură Fiscală: „Contribuabilul este orice persoană fizică sau juridică sau orice altă entitate fără personalitate juridică ce datorează impozite, taxe, contribuții sau alte sume bugetului general consolidat, în condițiile legii.

Sistemul veniturilor bugetare – totalitatea veniturilor statului formate din resursele bănești instituite prin lege, care contribuie la constituirea fondurilor bănești ale statului.

- fiscale
- nefiscale

Întrebări de control și teme de dezbateri

Elementele comune și definitorii ale veniturilor bugetare

1. **denumirea** – menită să stabilească categoria din care face parte un venit bugetar – ex: impozitul pe salarii.
2. **subiectul impunerii** – debitor, contribuabil (persoane fizice, persoane juridice, entități fără personalitate juridică) – ex: salariatul.
3. **obiectul sau materia impozabilă** – baza de impozitare, veniturile, bunurile, serviciile sau actele impozabile sau taxabile – ex: venitul încasat cu titlu de salariu.

4. **unitatea de evaluare** - elementul care se folosește la stabilirea cuantumului venitului bugetar în raport cu baza sa de calcul. Cotă/sumă fixă sau cotă procentuală proporțională, progresivă, regresivă. Ex: cotă procentuală proporțională 16% asupra salariilor.
5. **unitatea de impunere** – unitatea în care se exprimă obiectul sau materia impozabilă, lei, m.p., hectar, hectolitru. Ex: salariul fiind un venit se exprimă în lei.
6. **asietă** – modalitatea de așezare a venitului bugetar după obiectul sau materia impozabilă. Ex: determinarea impozitului pe salarii în baza declarațiilor depuse de către angajator.
7. **perceperea** – realizarea efectivă a venitului, adică încasarea venitului bugetar. Ex: metoda reținerii și a vărsării ulterioare a impozitului pe salarii.
8. **termenul de plată** – data până la care venitul bugetar trebuie vărsat la buget. Ex: impozitul pe salarii se varsă la bugetul de stat până la data de 25 a lunii următoare celei în care s-a reținut.
9. **Înlesnirile, drepturi și obligații** – reduceri sau scutiri care au în vedere anumite situații deosebite, de excepție, în care anumiți plătitori realizează obiectul sau materia impozabilă. Ex: unii salariați beneficiază de deduceri personale în funcție de mărimea materiei impozabile, mai precis invers proporțional cu aceasta.
10. **răspunderea debitorilor** - când contribuabilii nu își îndeplinesc obligațiile care le revin este antrenată răspunderea juridică a acestora care poate fi administrativă, civilă sau penală. Ex: reținerea și nevărsarea impozitului pe salarii constituie infracțiune.
11. **calificarea veniturilor bugetare** – atribuirea venitului - prin lege - unei componente a sistemului bugetar. Ex: impozitul pe salarii se varsă la bugetul de stat.

Bibliografie

Legea 227/2015 privind Codul fiscal
 Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal vechi
 Ordonanța nr. 92/2003 privind Codul procedură fiscală

Anca Mihaela Georoceanu, Drept fiscal român, Editura Pro Universitaria, București, 2015

Mircea Ștefan Minea, Cosmin Flavius Costăș, DREPTUL FINANTELOR PUBLICE, Drept fiscal, Edit Universul Juridic, 2015

Radu Bufan, Tratat de drept fiscal, vol. I, ed. Lumina Lex, București, 2005

Unitatea de învățare 2

CLASIFICAREA GENERALĂ A VENITURILOR BUGETARE

1.1. Introducere

Clasificarea generală a veniturilor bugetare reprezintă introducerea în studiul aprofundat al veniturilor bugetare care provin din perceperea din rândul populației a impozitelor și taxelor în special. Acestea reprezintă cea mai mare pondere în cadrul veniturilor publice

1.2. Obiectivele și competențele unității de învățare

Obiectivele unității de învățare:

- cunoașterea noțiunii de venituri publice fiscale;
- delimitarea impunerii directe de impunerea indirectă;
- cunoașterea criteriilor utile în clasificarea impozitelor în impozite directe și impozite indirecte

Competențele unității de învățare:

- studenții vor putea să definească termeni precum venituri, impozit direct, impozit real sau personal, contribuabil, materie impozabilă, unitate de evaluare;
- studenții vor putea să diferențieze impozitele, taxele, contribuțiile
- studenții vor putea să definească și să clasifice taxele de consumație (impozite pe consum)

Timpul alocat unității de învățare:

Pentru unitatea de învățare Teoria generală a veniturilor fiscale, timpul alocat este de 2 ore.

Clasificarea impozitelor

Cea mai importantă clasificare, după *modul lor de percepere*, distingem două categorii principale de impozit:

- *impozite directe*, acele prelevări cu caracter fiscal care se stabilesc și se percep în mod nemijlocit de la contribuabilii care realizează venituri sau dețin bunuri impozabile, fiind suportate de către aceștia (de ex: impozitul pe profit etc.);

- *impozite indirecte*, cele care se stabilesc asupra vânzării de bunuri, prestărilor de servicii sau executărilor de lucrări și care – incluzându-se în preț – sunt datorate și achitate de către comercianți sau prestatori, dar sunt suportate de consumatorii finali ai bunurilor ori serviciilor (de ex: taxa pe valoarea adăugată,).

Impozitele directe sunt acele venituri bugetare caracterizate – în principiu – prin faptul că sunt *datorate, plătite și suportate* de către una și aceeași persoană – contribuabilul¹.

Impozitele directe se împart – în principal – în două mari categorii: **impozite pe venit** și **impozite pe avere**. Regimul juridic al acestora este diferit stabilit prin reglementările incidente în materie; de aceea, este necesară și utilă analizarea lor separată pentru a se putea evidenția – astfel – diferența specifică.

Impozitele indirecte pot îmbrăca și ele diferite forme: **taxe generale de consumație**, acelea care sunt percepute asupra cvasitotalității produselor și/sau serviciilor, fie prin cuprinderea, fie prin adăugarea lor în/la prețul de vânzare (de exemplu, *taxa pe valoarea adăugată*), **taxe speciale de consumație**, cele care se instituie numai asupra unor categorii de bunuri sau servicii, cum sunt: *monopolurile fiscale* (acele impozite stabilite discreționar de către stat asupra produselor realizate în regim de exclusivitate), *accizele* (care privesc doar anumite categorii de bunuri și/sau servicii, limitativ stabilite prin lege) și *taxele vamale*.

O altă clasificare generală a impozitelor, luând drept criteriu **obiectul** sau **materia impozabilă**, este aceea care împarte impozitele în:

- *impozite pe avere*, precum: impozitul pe clădiri, pe terenuri, taxa asupra mijloacelor de transport, etc.;

- *impozite pe venit*, ca de pildă: impozitul pe profit, impozitul pe veniturile persoanelor fizice, etc.;

- *impozite pe cheltuieli sau pe fapte de consum*, cum este, de exemplu, taxa pe valoarea adăugată, accize, etc.

¹ Totuși există cazuri când impozitul se plătește de către o altă persoană care are obligația reținerii și a vărsării aceluia venit bugetar, de ex. în cazul impozitului pe salarii, dividende, etc.

Concepte și termeni de reținut

Evitarea dublei impuneri

1. **Principiul nediscriminării fiscale**, impune că statele semnatare ale convenției pentru evitarea dublei impuneri se angajează să nu aplice față de rezidenții celuilalt stat contractant, în materie de impozitare, dispoziții normative mai împovărătoare decât cele aplicabile propriilor lor contribuabili, aflați în aceeași situație.

2. Conform **principiului impunerii**, statul de origine calculează impozitul pornind de la suma totală a veniturilor subiectului impozabil, inclusiv asupra celor care provin din statul de reședință și care, potrivit convenției sunt impozabile în acest din urmă stat; din impozitul care este astfel stabilit se deduce apoi suma care a fost plătită în celălalt stat, diferența reprezentând obligația de plată a contribuabilului față de statul al cărui resortisant este.

3. În fine, prin aplicarea **principiului scutirii de impozit**, statul de reședință impune numai acele venituri care, potrivit convenției, sunt obținute și impozabile în acel stat, scutind de impunere veniturile (sau parte din acestea) realizate și impozabile în statul de origine al plătitorului.

Întrebări de control și teme de dezbatere

Impozitele indirecte se împart în: a) *taxe generale de consumație*, (de exemplu, taxa pe valoarea adăugată) b) *taxe speciale de consumație*, (de ex. accizele).

Definiția și trăsăturile caracteristice ale taxelor

Taxele sunt plăți achitate de către persoanele fizice sau persoanele juridice pentru anumite acte sau servicii îndeplinite ori prestate – la cererea și în folosul acestora – de către anumite organe de stat, instituții publice sau alte persoane asimilate acestora.

Acte normative incidente în domeniu și bibliografie

Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal
Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal vechi
Legea 2017/2015 privind Codul de procedură fiscală nou
Ordonanța nr. 92/2003 privind Codul procedură fiscală vechi
OUG 80/2013 privind taxele judiciare de timbru

Anca Mihaela Georoceanu, Drept fiscal român, Editura Pro Universitaria, București, 2015

Cosmin Flavius Costaș, Mircea Ștefan Minea, Drept fiscal, Ed. Universul Juridic, București, 2015

- Anca Mihaela Georocanu**, Determinarea obligațiilor fiscale ale societăților comerciale, Ed. Universul Juridic, București, 2011
- Radu Bufan**, *Tratat de drept fiscal*, vol. I, ed. Lumina Lex, București, 2005
- Dan Drosu-Șaguna**, Tratat drept financiar, Edit. „C. H. Beck” București, 2003
- Tanți Angel, Mihai Bragaru**, Codul de procedură fiscală adnotat, Edit. Rosetti, 2006

